

Der henvises til *lovforslagets § 1, nr. 15*, til den foreslåede bestemmelse i lov om kommunernes styrelse § 46, stk. 2.

4. Tilsynets organisation

4.1. Gældende ret

Indenrigs- og sundhedsministeren fører efter de gældende regler tilsyn med amtskommunerne samt Bornholms, Københavns og Frederiksberg Kommuner, jf. § 47, stk. 1, i lov om kommunernes styrelse. Endvidere varetager indenrigs- og sundhedsministeren tilsynet med kommunale fællesskaber, der har deltagelse af en amtskommune, Bornholms, Københavns eller Frederiksberg Kommune, jf. § 47, stk. 3, i lov om kommunernes styrelse. I medfør af § 16 i lov om Hovedstadens Sygehusfællesskab fører indenrigs- og sundhedsministeren tillige tilsyn med HS. Desuden fører indenrigs- og sundhedsministeren i henhold til § 12 i lov om Hovedstadens Udviklingsråd tilsyn med udviklingsrådet.

De for hvert amt nedsatte tilsynsråd – der er statslige myndigheder – fører tilsyn med de øvrige primærkommuner, jf. § 47, stk. 2, i lov om kommunernes styrelse. Tilsynsrådene fører endvidere tilsyn med øvrige kommunale fællesskaber, jf. § 47, stk. 3, i lov om kommunernes styrelse.

Et tilsynsråd består af statsamtmanden, der er rådets formand, samt fire andre medlemmer, der vælges af amtsrådet blandt dets medlemmer, jf. § 48, stk. 1, i lov om kommunernes styrelse. Valgene har gyldighed for amtsrådets funktionsperiode, jf. § 48, stk. 3, i lov om kommunernes styrelse. Tilsynsrådene sekretariatsbetjenes af vedkommende statsamt.

Indenrigs- og sundhedsministeren kan i medfør af § 47, stk. 2, i lov om kommunernes styrelse fastsætte generelle forskrifter for udøvelsen af tilsynsrådenes beføjelser. Der er ikke for tiden fastsat sådanne forskrifter. Der er ikke i øvrigt etableret noget almindeligt over- og underordningsforhold mellem indenrigs- og sundhedsministeren og tilsynsrådene.

Indenrigs- og sundhedsministeren er imidlertid i medfør af § 47, stk. 4, og § 61, stk. 7, i lov om kommunernes styrelse rekursinstans i forhold til tilsynsrådernes afgørelser i sager om godkendelse mv. (f.eks. af oprettelsen af kommunale fællesskaber, jf. lovens § 60) og i forhold til tilsynsrådernes afgørelser om anvendelse af sanktioner, jf. lovens § 61. Desuden fører indenrigs- og sundhedsministeren tilsyn med tilsynsrådene og kan i den forbindelse anvende sanktioner over for et tilsynsråds ulovlige beslutninger eller undladelser og pålægge et tilsynsråd at tage en sag op til behandling, jf. § 61 a i lov om kommunernes styrelse.

4.2. Klagereformudvalgets forslag

Formålet med Klagereformudvalgets arbejde var som anført bl.a. at vurdere behovet for en reform af særligt de almindelige kommunale tilsynsmyndigheders (tilsynsrådernes og Indenrigs- og Sundhedsministeriets) opgaver og organisation.

4.2.1. Bevarelse af en regional placering af tilsynet med kommunerne

Klagereformudvalget har i betænkning nr. 1395/2000, side 264 ff., bl.a. anført, at responderende virksomhed – skriftligt eller telefonisk – efter anmodning fra kommunerne udgør en væsentlig del af tilsynsmyndighedernes virke. Efter udvalgets opfattelse er det rigtigt, at denne virksomhed er en væsentlig del af tilsynsmyndighedernes virke, da forudgående juridisk rådgivning kan medvirke til at undgå ulovligheder og lette den kommunale administration. Dette gælder særligt små kommuner.

Udvalgets flertal er samtidig af den opfattelse, at den responderende virksomhed lettes af, at tilsynsmyndigheden er lokalt placeret og har lokal kontakt. Det vil kunne være mere nærliggende for en ansat i den kommunale administration at rette en uformel henvendelse om et tvivlsspørgsmål til en lokal myndighed end til en central instans. Endvidere finder udvalgets flertal, at såvel lokal kontakt som lokalkendskab i almindelighed vil lette udøvelsen af tilsynet. Ofte vil en lokal tilsynsmyndighed ved en uformel kontakt kunne modvirke ulovlige kommunale dispositioner, ligesom en lokal tilsynsmyndighed i mange tilfælde vil have lettere ved at følge med i kommunens administration, jf. betænkning nr. 1395/2000, side 265.

Endvidere er det udvalgets flertals opfattelse, at det af hensyn til at fremme retssikkerheden og styrke tilliden til tilsynets afgørelser bør sikres, at der i alle tilfælde er mulighed for kommunalbestyrelsen eller for de berørte kommunalbestyrelsesmedlemmer for at få prøvet afgørelser om sanktionsanvendelse, jf. betænkning nr. 1395/2000, side 272. En central placering af det primære tilsyn med kommunerne vil ikke kunne sikre to tilsynsinstanser til prøvelsen af disse afgørelser.

Klagereformudvalgets flertal finder på denne baggrund, at en model, hvor tilsynet placeres lokalt, er den mest hensigtsmæssige.

Et mindretal i udvalget (Amtsrådsforeningens repræsentant i udvalget) foreslår, at der fortsat skal være et centralt tilsyn med amtskommunerne eller et samlet centralt tilsyn med både kommuner og amtskommuner. Mindretalsudtalelsen vedrører ikke spørgsmålet